

Spis treści

Przedmowa do <i>Historii ciała</i>	5
Wprowadzenie	11
Część 1: Ciało, Kościół i sacrum <i>Jacques Gélis</i>	15
I. Ciało Zbawiciela	19
1. Ślady pobytu	20
2. Narzędzia Męki Pańskiej	22
3. Pięć ran	23
4. Mąż Boleści	26
5. Cierpienia ukryte	27
6. Od serca skaleczonego do serca zranionego miłością	28
7. Tłocznia mistyczna	31
8. Chrystus lekarz	33
9. „To jest ciało moje”	34
10. Dzieci-Chrystusowie	36
11. Dziecko Męki Pańskiej	38
12. Niewiniątka	40
II. Włączyć się w ciało Chrystusa	41
1. Zadawać ciału katusze, na jakie zasługuje	42
2. Asceza pokarmowa	43
3. Niejasność znaków	45
4. Udręczenia, umartwienia	46
5. Wpisane w ciało	49
6. „Serce spalane miłością do Boga”	54
7. Męczeństwo miłości i przebicie serca	55
8. Choroba jako znak wybrania	57
9. „Róbcie choremu, co tylko chcecie...”	61
10. Długotrwałość nowożytnego męczeństwa	62
11. Skruszona grzesznica	64
12. Herb świętych	65
13. Ciała oczekujące zmartwychwstania	66
14. „Wielkie piękno błogosławionych ciał”	68

III. Relikwie i ciała cudownie zachowane	69
1. Relikwia, ciało-protoplasta	70
2. Niezliczone relikwie	71
3. Relikwia trzymana na dystans	73
4. Relikwia w centrum sporów	77
5. Ciało pokawałkowane	81
6. Relikwie, które mówią	83
7. Ciała cudowne, ciała cudownie zachowane	85
8. Cuda ewangeliczne	88
9. Cuda karzące	89
IV. Przemiany obrazu ciała	90
1. Ciało protestanckie?	91
2. Konwulsjoniści	92
3. Ewolucja przedstawień	94

Część 2: Ciało pospółstwa, pospolite zwyczaje ciała

<i>Nicole Pellegrin</i>	97
I. Wypowiedzieć ciało – maluczcy i inni	99
II. „Ciało” – o słowach i o zmarłych	102
III. Posty ciała	108
IV. Ciężkie nogi i lekkie stopy	115
V. Ciężar i nawyki ciała	122
VI. Pielęgnacja i wydzieliny ciała	129
VII. Schronienia ciała – wewnątrz i zewnątrz	134
VIII. Ciało – teatr pozorów?	142

Część 3: Ciało i seksualność w Europie w czasach

Ancien Régime <i>Sara F. Matthews-Grieco</i>	149
I. Okres dojrzewania i młodość – inicjacje seksualne i rytuały obcowania	154
1. Uspołecnić młodzież – konfraternie i kocia muzyka	154
2. Rytuały uwodzenia i praktyki przedślubne	157
3. Formy inicjacji i zdobywania doświadczenia seksualnego	161

II. Wiek dorosły – małżeństwo i wokół małżeństwa	165
1. Zachowania małżeńskie – między prokreacją a rozkoszą	166
2. Ludowy promiskuityzm i arystokratyczna rozwiązłość	174
3. Prostytucja	181
III. Ciało i „inne” typy seksualności. Między tolerancją a represją	189
1. Onanizm	190
2. Zoofilia	193
3. Sodomia	196
4. Trybady i „pocieraczki”	201
Część 4: Ćwiczyć, grać <i>Georges Vigarello</i>	209
I. Szlachectwo i ćwiczenia fizyczne (XVI–XVII wiek)	211
1. Frontalna siła i sztuka wojownika	212
2. Wizja ruchów ciała, wizja wszechświata	221
3. Uczyć szykowności?	226
4. Parady mieszczkańskie i „walki zręcznościowe”	233
II. Igrzyska, popędliwość, kontrola	238
1. Praktyki ekscytujące, praktyki rozproszone	238
2. Praktyki kontrolowane, praktyki odrębne	243
3. Praktyki zdrowotne, praktyki ograniczone	253
III. Od przywracania sił do ich kwantyfikacji	259
1. Odkryć ponownie siłę?	259
2. Gry, kalkulacja, skuteczność	266
Część 5: Zwierciadło duszy <i>Jean-Jacques Courtine</i>	275
I. Tradycja fizjonomiki	277
II. Ciało i jego znaki	279

Część 6: Sekcje zwłok i anatomia <i>Rafael Mandressi</i>	283
I. Wynalezienie sekcji zwłok	287
II. Zobaczyć i dotknąć	290
III. Czytać i rozkrawać	294
IV. Struktura, podział i mechanika	297
V. Jedność i fragment	301
Część 7: Ciało, zdrowie i choroby <i>Roy Porter</i> <i>i Georges Vigarello</i>	305
I. Medycyna tradycyjna i wyobrażenie ciała	307
1. Humory	308
2. Równowaga	309
3. Płyny rozrzedzone	310
II. Medycyna ludowa, ciało i „powiązania”	311
1. „Korespondencje”	311
2. Harmonia i zapobieganie	312
3. Amulety i powiązania	312
III. Badania anatomiczne i „obserwacje”	313
1. Czytać Galena czy „obserwować”?	314
2. Robić sekcje zwłok	314
3. Odkrywać	315
4. Przeciwno „rozpowszechnionym błędnym mniemaniom”	316
IV. Ruchy wewnętrzne	317
1. „Fala” krwi	317
2. Krążenie	318
3. Horyzont maszyn	320
4. Pierwsi chemicy i fizycy	321

V. Między naukami podstawowymi a teoriami życia	323
1. Niemożliwa struktura	323
2. Mierzyć	324
3. „Anima”	324
4. „Pobudliwość”	326
5. „Żywotność”	327
6. Elektryczność	329
7. Rozmnażanie	329
VI. Kultura oświecenia i znaczenie włókna	330
1. „Napięcie” włókien	331
2. Kultura i hartowanie	332
VII. Od obserwacji ciała do narodzin medycyny klinicznej	333
1. Zobiektywizować chorobę	333
2. Prestiż analizy jakościowej	334
3. „Prawdziwa” przyczyna chorób?	335
4. Miazmaty i „ciało” zbiorowe	336
5. Imaginarium anatomii patologicznej	337
Część 8: Ciało nieludzkie <i>Jean-Jacques Courtine</i>	341
I. Odczarowywanie dziwaczności	343
II. Monstra w literaturze popularnej	347
III. Obrazy i fikcje	348
IV. Monstrum i monstrialność	350
V. Wytwarzanie monstrialnego	351
Część 9: Ciało króla <i>Georges Vigarello</i>	355
I. Ciało naturalne i ciało mistyczne	358
1. „Dwa ciała króla”	359
2. Sposoby przedstawiania obu ciał	361
3. Anglia i Francja	363

II. Absolutyzm inscenizowany	365
1. Ciała oddzielne czy połączone?	366
2. Ciało, etykieta, dwór	367
3. Ciało wojenne i władza cywilna	369
III. Siła między biologią a prawem	370
1. Przedłużyć życie króla	371
2. Złamać zbrodniarza	373
3. Kryzys wyobrażeń	374
Część 10: Ciało, wdzięk, wzniosłość <i>Daniel Arasse</i>	379
I. Gloria ciała	384
1. Proporcje ciała	389
2. Oddziaływanie ciał	393
II. Formy kontroli nad ciałem	401
1. Anatomie	402
2. Dobre obyczaje i retoryka ciała	411
III. Opór ciała	426
1. Upodobanie do anomalii	427
2. Ambiwalencja figur woskowych	431
Przypisy	441
Indeks osób	521
Autorzy	531